

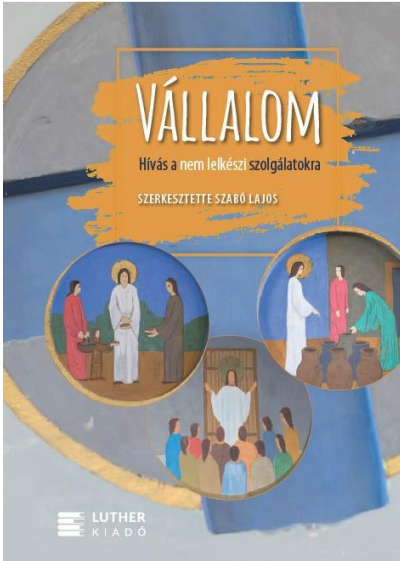
Könyvajánló

Szabó Lajos (szerk.): Vállalom

Hívás a nem lelkesítő szolgálatokra

Luther Kiadó, Budapest, 2024 (228 oldal)

ISBN 978-963-380-268-0

„Vajon mennyire könnyű ma munkatársakat találni a gyülekezetekben?” – teszi fel a kérdést Szabó Lajos legújabb, általa szerkesztett kötetének előszavában. S nem túlzás a kérdést ökumenikus problémafelvetésnek nevezni. Miközben, néhány kivételtől eltekintve, a Magyarországi Evangélikus Egyház szolgatársi közösségéből kerülnek ki az írások, aközben mégis valamennyi felekezet számára ismerős tapasztalatok tapinthatók ki a leírtakból.

S innen kiindulva kell a kötettel kapcsolatos első meglátást határozottan kiemelni. A könyv az evangélikus sajátosságok ellenére tanulságul és tanulásul szolgálhat a református gyülekezetek, s azon belül is a lelkipásztor és munkatársi közössége, illetve a presbiterek

számára. A liturgia, a templomtér és az ahhoz fűződő viszony talán mások lehetnek, bizonyos terminológiák alkalmanként talán idegenül is hangzanak a református népegyház felől érkezők számára, de a mögöttük meghúzódó kapcsolatok, viszonyulások mégis felekezet felettinek mondhatók. Az egyházi élet valóságát nem kell szégyellni egymás előtt, s bátran lehet impulzust meríteni más felekezetek tapasztalataiból, kérdéseiből, megoldási kísérleteiből. A cél nem az egyéni kozmetikázás, hanem a közös építkezés!

S ezzel el is érkeztünk a kötet második fontos üzenetéhez: a személyes tapasztalatokhoz. Végigolvasva a rövid írásokat, amelyek szerzői között egyaránt található lelkipásztorok, világi (presbiteri) tisztséget viselők, teológiai oktatók, egy olyan közös ügy képe bontakozik ki az olvasó előtt, ahol a legmeghatározóbb viszonyítási pont a személyes érintettség és elköteleződés. Az egyház ügye, a Krisztus ügye nem a tisztség teológiai értelmezése mentén bontakozik ki az elmesélt-elbeszélt történeteken keresztül, hanem valóban személyes történetek, sorok, kapcsolatok, ismeretségek, barátságok; olykor csalódások, kétségek, kudarcok, máskor pedig örömeik, bizakodások és sikerek révén. Élő egyháztörté-

netkönyv és szöveggyűjtemény ez a tisztségek különböző megéléséről, a tisztségviselők más-más szemszögből való ábrázolásáról, a lelkipásztor és szolgatársai közötti kapcsolatok, viszonyok sokrétűségéről. Nem akar a kötet mégsem kioktató és normatív, okoskodó és kritikus egyházismeret-tankönyvvé lenni, hanem engedi, hogy az elbeszélések, riportok, személyes hangok, őszintén megfogalmazott aggodalmak, a jövőre vonatkozó bátortalan kérdések egy olyan egyház képét rajzolják ki, ahol nem az emberi elköteleződés felmagasztalása, nem a múltbéli oda-szánások eredményeinek mutogatása, nem is a hitből fakadó engedelmesség emberi oldalának a túldimenziolása kerül a középpontba, hanem Krisztus maga. Az egyház ügye mindig Krisztus ügye. S az áll igazán az egyház szolgálatában, aki Krisztus ügyét tematizálja, szolgálja a maga ügye, hatalmi pozícionálása, ilyen-olyan tisztségekben konkretizálódó karrierje helyett.

A harmadik jól kirajzolódó súlypontja a kötetnek az őszintén megfogalmazott személyes tapasztalatok vallás- és egyházzociológiai relevanciái. Olyan írásokat olvashatunk, amelyek jóllehet szép emlékként mesélnek a múltról, de mégsem szépítik a valóságot. A gyülekezetek és az egyház szolgálata iránti csökkenő érdeklődés, a munkatársak, szolgatársak, presbiterok kinevelésének nehézségei, a lelkipásztor magárahagyottsága nem öröm, de nem is lehet tabu. Egy növekedni és krízist túlélni akaró szervezet számára elengedhetetlenül szükséges, hogy reálisan lássa helyzetét. S ha mindez egy olyan közösség, amelynek lelki dimenziója és teológiai meghatározottsága is van, még inkább megfogalmazhatja a valóságban a reménységét. Ebben az őszinte szókimondásban is segítségül lehet ez a gyűjtemény.

A kötet elsősorban nem teológiai írás az akadémiai tudományművelés értelmében, de mégis értelmezhető tudományosan is a benne található írások. Ez lehetne a negyedik tapasztalat a kötettel kapcsolatban. Néhány fejezettől és bibliatanulmánytól – amelyek mind hasznosak lehetnek presbiteri bibliaórákon! – eltekintve valóban a személyes beszámolók vannak túlsúlyban. Viszont mindezek a szubjektív meglátások a teológiai tisztségértelmezés objektivitása mentén válnak igazán lényegessé, s rámutatnak arra a lényeges felismerésre, hogy az egyháztag-ság, az egyházhoz fűződő viszony nem minden esetben teológiai ismeretek révén realizálódnak az érintettekben. Az egyházzal és a tisztségekkel foglalkozó tudományos vizsgálat nem mondhat tehát le arról az igényről, hogy figyelembe vegye azt a népegyházi valóságot, amely éppen a kötetben található beszámolókból szűrhető le. Komolyan kell venni azt a – teológiailag ugyan problémás – tapasztalatot, hogy már nem a tisztség formálja kizárólag a tisztséget viselőt, hanem a tisztségviselők profilálják és sokszor sajnós deformálják is a tisztséget.

Nyilvánvalóan fel lehet tenni a kérdést, hogy kinek is szól egyáltalán a kötet. Ha a címet nézzük, akkor könnyen egyoldalú választ adhatunk: a nem lelkészi szolgálatot végzők állnak a fókuszban. S valóban, elsősorban rájuk fókuszálnak az írások, de ugyanilyen haszonnal forgathatják a lelkipásztorok is. A lelkipásztori tisztséget viselők – nem kendőzve a valóságot – gyakran esnek abba a hibába,

hogy valóban túldimenzionálják saját tisztségüket az ún. világiakkal szemben, miközben valamennyien ugyanannak az elhívásnak a részesei vagyunk reformátori értelmezés szerint: az Isten dicsőségére és a felebarát javára élni és szolgálni. Ezért a világi és a lelkészi szolgálatok különválasztása nem feltétlenül jelent rangsorbeli különbséget – erre utal az egyetemes papság elve. Az egyház ügye tehát nem a hivatalosok ügye, hanem az elhívottaké.

A kötet mégis nagyszerű irodalom lehet azoknak a nem lelkészi munkatársaknak (presbitereknek), akik most ismerkednek a tisztséggel, akik régebb óta állnak helyt azokban, vagy éppen letenni kívánják annak terheit – örömeivel, kihívásaival együtt. Az igényes kivitelezéshez sokban hozzájárultak az egész oldalas fotók, amelyek segítenek az olvasottak elmélyítésében, a személyesség megérzésében. Az írások között felbukkanó idézetek a leírtak továbbgondolásra ösztönöznek, míg a kötet végén található imádságok és meditációk egyaránt helyet kaphatnak egy-egy istentiszteleten, bibliaórán vagy a személyes elmélyülésben.

„Vajon mennyire könnyű ma munkatársakat találni a gyülekezetekben?” A kérdésre nem fog a kötet kompakt választ adni. Mivel nem tankönyv és nem útmutató, így nem is akar. Viszont segíthet abban, hogy megnyisson egy olyan csatornát az őszinte beszélgetésekhez, ahol a múltbeli történetek, az elbeszélések irányadóvá lehetnek egy olyan úton, ahol egészen bizonyosan többet kell beszélgetnie minden olyan elhívottnak, aki akár lelkészként, akár presbiterként, akár más egyházi munkatársként egyszer azt mondta Krisztusnak – és nem csupán az egyháznak! –, hogy vállalom.

Dr. Kovács Krisztián (Debrecen)